

SCARA UMANĂ

4

TEXT:
FRANÇOISE PAMFIL

În graba găsirii unui confort imediat sau a complacerii într-un aparent succes, pierdem scara și importanța lucrurilor. Suntem sufocați de mărime și abundență cantitativă. Suntem victimele unui comportament obedient indus atent de suprasaturația bunurilor de larg consum. Arhitectura devine, astăzi, un produs.

Doctrina alienante și generalizări depersonalizante ne întunecă orizontul. Toate acestea sunt făcute și revendică așa-numitul *progress* al secolului al XXI-lea. Dar am văzut în ultimele decade că el se traduce în invazie urbană, epuizarea resurselor, declinul unor comunități și ascensiunea regulilor corporative. Arhitectul are - în acest context - o altă platformă de intervenție. El trebuie să fie un excelent integrator și să acționeze ca un curator al lumii în preamare schimbare.

Societatea de consum ne îndoctrinează să credem că *dimensiunea contează*. Suntem forțați să considerăm că trebuie să avem mai mult. Suntem obligați să admirăm mărimea și să vedem extinderea invazivă ca sinonimă creșterii, oricărei creșteri.

Toate acestea și ritmul lor de invazie ne sufocă. Unul din răspunsurile optimiste la această avalanșă de probleme este *scara umană*. De ce? Indiferent de tehnologiile, instrumentele și gadgeturile care ne înconjoară corpul uman, dimensiunile sale și modul de percepție vizuală conțin elemente constante. Pentru arhitectură, design și, la scară mai mare, pentru urbanism, tema scării umane conține iterații fascinante. Tocmai de aceea propunem în acest număr un dosar tematic care vizitează tema scării umane în arhitectură. Mai precis, propune un tip de discurs care validează elemente stabile. Chestionarea corectă a dimensiunilor contante dintr-o schimbare aparent de necuprins generează un element de stabilitate. Avem atât de mare nevoie de echilibru. Vrem să arătăm în conținutul acestui număr că întrebări precum: la ce ne relaționăm?; cum interacționăm?; în ce context? - ce sunt firești fiecărei teme de proiect - devin prin scara umană mai puțin vaste. Avem un punct de sprijin.

Îmi amintesc cu mare plăcere cursurile de compoziție ale domnului prof. arh. Anton Dâmboianu la Institutul „Ion Mincu” din București, în care AUR - acțiunea umană de referință - era o componentă esențială a oricărei alcătuirii. Prin elementele fundamentale umane, o serie de neliniști în fața începerii unui proiect și întrebările „cu ce ne măsurăm spațiul?”; „cum trebuie să fie spațiul?” devin, prin scara umană, mai puțin vaste. Avem întotdeauna în scara umană un punct de sprijin.

Fără să fim arhitecți, fiecare dintre noi simțim spațiul. Fără să fie nevoie să măsurăm avem deschisă percepția proporțiilor. Fără să știm, ne este bine într-un anumit loc. Poate de aceea un prim contact cu un spațiu primitiv, dar și plin de mister, l-am avut oricare dintre noi în copilărie, ascunzându-ne sub masă. Locul protejat, acoperit și care ne acoperea în parte sau total avea calități magice - era cuprinzător. Acesta este modul în care am făcut cunoștință cu scara umană. În cheia de lectură a acestei experiențe, scara umană înseamnă, simultan, a simți calitățile unui spațiu și a adăuga - conștient sau instinctiv - un element narativ sau unul de relaționare mnemonică. Imaginația fiecăruia dintre noi decupează locul de sub masă din contextul fizic al casei și-l transpune într-o lume însuflețită de povești. Scara umană include calități tridimensionale, dar și calități narrative în registrul de lucru evocat.

„Doar arhitectura care ia în calcul scara umană și interacțiunile care se produc la nivelul ei este o arhitectură de succes”, spune Jan Gehl, fascinantul personaj principal al documentarului *The Human Scale*.